

Aan de voorzitter van de
Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Uw brief van	Ons kenmerk	Contactpersoon	Zoetermeer
27 februari 2002	BOA/02/9227		4 maart 2002
Onderwerp	Doorkiesnummer		
reactie verzoek Hamer en Eurlings			

Tijdens de regeling van werkzaamheden op 27 februari jl.
hebben de leden Hamer en Eurlings mij het volgende gevraagd:

1. toezending van het antwoord op de Kamervragen naar
aanleiding van het interview met de heer Ritzen,
2. toezending van een volgens het lid Hamer ten onrechte niet
meegezonden chronologisch feitenonderzoek,
3. toezending van twee nader aangeduide brieven, en
4. het antwoord op de vraag waarom het accountantsonderzoek is
vormgegeven zoals het is vormgegeven en waarom het onderzoek
niet meteen al is verbreed.

Hierna ga ik successievelijk op deze vragen in.

Ad 1. Het gevraagde antwoord op deze vragen is gelijktijdig
met deze brief separaat verzonden.

Ad 2. Het chronologisch feitenonderzoek.
In de motie nr. 100 van het lid Hamer c.s., voorgesteld 30
januari 2002, wordt de regering verzocht het onderzoek te
bespoedigen, het onderzoek uiterlijk half februari ter
beschikking te stellen en het onderzoek te voorzien van een
chronologisch verslag van de aanpak van de mogelijke fraude
die thans wordt onderzocht. Ik meen aan dat verzoek te hebben
voldaan door toezending van bijlage 1a in het pakket stukken
dat bij brief van 27 februari jl. op diezelfde dag 's-morgens

ter beschikking van de leden is gesteld. Die bijlage omvat het gevraagde overzicht.

Het lid Hamer heeft bij de regeling van werkzaamheden op diezelfde dag meer precies aangegeven op welke documenten zij heeft gedoeld. Ik heb een bij deze brief gevoegde bijlage laten vervaardigen, inclusief onderliggende stukken. Overigens beschikt de Kamer reeds over een aantal van deze stukken.

Ad 3. Twee nader aangeduide brieven.

De gevraagde brieven zijn bijgevoegd. Het betreft een brief d.d. 29 mei 2000 van voorzitter Verbraak van Fontys hogescholen aan de directeur Hoger beroepsonderwijs van mijn Ministerie. In die brief worden aan mijn ambtenaren zes vragen gesteld. De eerste vijf vragen kunnen categorisch negatief worden beantwoord of met nee, tenzij. De briefschrijver gaat daar naar mijn mening ook impliciet van uit, want de brief draait evident om de zesde vraag: als dat allemaal niet mag, hoe kan dan de constructie Windesheim/LOI?

De brief heeft geleid tot een ambtelijk antwoord, dat ik volledigheidshalve bijvoeg. Dat antwoord is niet verzonden, naar men mij thans heeft toegelicht, omdat het de heer Verbraak uitsluitend om de zesde vraag zou zijn begonnen. In plaats van schriftelijk antwoord is een gesprek gepland, dat heeft plaatsgevonden op 18 augustus 2000. Dat gesprek ging over meer zaken, zo is mij nu gemeld: de rock-academie van Fontys in Tilburg, en de digitale universiteit, waarin ook Fontys participeert. Daarna wordt op 19 september in een kort briefje door de directeur Hoger beroepsonderwijs aan de heer Verbraak gemeld, dat het om belangwekkende materie gaat. Ik heb deze correspondentie pas zeer onlangs onder ogen gekregen. De heer Verbraak heeft dit onderwerp nooit bij mij aangekaart, ook niet in de vele gesprekken die er sindsdien ook met hem - als voorzitter van Fontys en als bestuurslid van de HBO-raad - hebben plaatsgevonden.

Ik vind het onjuist dat de samenwerking tussen de Christelijke Hogeschool

Windesheim en het LOI terzake van uitdrukkelijk gewenste alternatieven om het schreeuwend tekort aan leerkrachten op te lossen nu wordt gepresenteerd in het licht van mogelijke fraude in het HBO.

Destijds is in overleg en soms op aandringen van de Kamer gezocht naar ieder toelaatbaar initiatief op het terrein van vergroting van (zij)instroom in lerarenopleidingen.

Op 7 juli 2000 zijn door het lid Hamer c.s. onder nummer 1626 vragen gesteld over een flexibel maatwerktraject in Meppel en met name of deze vorm van vraaggestuurd opleidings-onderwijs met gebruik van teleleren, waarin tevens het duale karakter gestalte krijgt, niet zou moeten worden gestimuleerd. In het

op 24 juli 2000 door staatssecretaris Adelmund namens mij gegeven antwoord wordt die vraag bevestigend beantwoord. Ook wordt de gezamenlijke tweedegraads lerarenopleiding van de Christelijke hogeschool Windesheim en het LOI expliciet vermeld. Overigens worden in hetzelfde antwoord zeer duidelijke opmerkingen gemaakt over het bekostigingsmodel omdat een betere relatie moet worden gelegd tussen de rijksbijdrage en de prestaties van de hogescholen. U zie mijn brief van 27 februari jl. voor wat er o.a. op dit punt inmiddels is gebeurd.

Ik merk nog het volgende op: natuurlijk werd op het departement en in het veld in die tijd gesproken over publiek-private samenwerking. Dat is ook gestimuleerd. Natuurlijk zijn in dat verband ook partijen genoemd en zullen in dat verband

O en O, LOI en wellicht ook anderen aan de orde zijn geweest. Ik wijs er echter op, dat niet de publiek-private samenwerking als zodanig in de beklaagdenbank staat. Wat ik aanpak is iedere samenwerking die erop gericht is belastinggeld binnen te halen waar geen of onvoldoende prestatie tegenover staat. Dat is bij Windesheim /LOI niet aan de orde: Ik was aanwezig bij ondertekening van het contract. Ik heb het initiatief toegejuicht. Ik heb benadrukt dat het ging om een schoolvoorbeeld van de verwerkelijking van beleidsdoelstellingen uit het Hoop 2000 en uit Maatwerk voor Morgen. Dat initiatief levert ruim 600 leraren in opleiding op. Dat is op geen enkele manier te vergelijken met het vragen van een rijksbijdrage voor het niet-opleiden van Vlaamse spookstudenten.

Ad.4. De breedte van het onderzoek.

Ten antwoord op de vragen van het lid Eurlings het volgende: Het onderzoek was een forensisch onderzoek en het gevolg van precies gedefinieerde signalen van een klokkenluider. Het onderzoek is bevolen op de dag, dat ik daar kennis van kreeg. De reikwijdte van het onderzoek is tevoren bepaald. Het ging vooral over de gang van zaken bij inschrijving van buitenlandse studenten. Op dringend verzoek van de Kamer en van mij is de grootst mogelijke snelheid betracht. Bijlage 1a van mijn brief van 27 februari geeft aan hoe chronologisch een en ander is verlopen. Thans wordt gewerkt aan het ook door mij reeds gemelde vervolgonderzoek bij drie hogescholen.

In aansluiting op mijn brief van 27 februari is mijn verdere aanpak als volgt: Mijn beleid ten aanzien van taak en rol van de Taskforce Rekenschap heb ik in mijn brief van 27 februari uitvoerig toegelicht. Ik heb een rapportage in het vooruitzicht gesteld aan het einde van deze maand.

Daarnaast moet ik een onderbouwde en verantwoorde keuze maken uit een spectrum aan mogelijkheden:

Aan het ene einde van dat spectrum staat de mogelijkheid forensisch, dus intensief en langdurig onderzoek in te stellen bij alle hogescholen. Vervolgens kunnen de bve-sector en de universiteiten niet buiten beschouwing blijven, gegeven het ook daar vigerende lump-sum bekostigingssysteem. Dan staan alle instellingen in die drie sectoren in de beklagdenbank, totdat de onschuld is bewezen. Ik acht dat onverantwoordelijk, niet te realiseren en ongewenst. Het betreft instellingen die allen object zijn geweest van de jaarlijkse accountantsonderzoeken en van het toezicht door de inspectie. Mijn voornemens tot spoedige aanscherping, zowel van bepaalde regels als van bepaalde (toezicht)rollen en procedures wordt nader uitgewerkt en uitgevoerd (task-force).

Aan de andere kant van het spectrum staat de aanpak waarbij alle binnenkomende signalen over fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik, inclusief de anonieme meldingen grondig worden onderzocht. Ik volg die lijn nu al, maar ben daarover niet tevreden in die zin, dat ik daarmee niet kan volstaan. Afwachten en reactief handelen is naar mijn mening bestuurlijk geen goede benadering.

Alles overziende heb ik besloten een benadering te kiezen, die mijns inziens goed aansluit bij de ontwikkelde autonomie en eigen verantwoordelijkheid van de instellingen:

Ik laat het juridisch kader met vaststellingen naar aanleiding van het accountantsonderzoek, in overleg met de landsadvocaat tot stand gekomen en opgenomen als bijlage 2 bij mijn brief van 27 februari, omwerken tot een lijst vragen.

Die vragen neem ik, met een aantal andere vragen over de toepassing van de huidige bekostigingsregels, op in een format, waarin ik per segment een toelichting geef op de achtergrond van de vraagstelling.

Vervolgens vraag ik aan alle besturen in de sectoren hbo, bve en wo deze vragen uiterlijk binnen zes weken te beantwoorden aan de hand van de uitkomsten van een door henzelf in te stellen intern onderzoek. De antwoorden dienen te worden voorzien van een getekende verklaring waarbij men garant staat voor juiste opgave en invulling.

De Taskforce Rekenschap beoordeelt de beantwoording. Bij vragen over de toelaatbaarheid van uitleg wordt de kwestie zorgvuldig afgewogen. Ik ben voornemens hierbij ook een onafhankelijke commissie te betrekken die ik ad hoc voor dit doel wil instellen. Bij juiste en volledige opgave wordt indien van toepassing teruggevorderd of verrekend, maar afgezien van boete-oplegging. Indien sprake zou zijn van

misbruik wordt in overleg getreden met het O.M. Indien bij controle achteraf wordt vastgesteld dat sprake zou zijn van onjuiste opgave, zullen harde maatregelen worden getroffen. Ik heb hedenmiddag voor deze aanpak steun en instemming verworven van de VSNU, de BVE-raad en de HBO-raad. Men is met mij van mening dat een benadering waarbij een vorm van zelfreiniging kan plaatsvinden de voorkeur geniet boven de geschetste alternatieven.

Tot slot.

Het komt mij voor dat met deze aanpak de zaken het snelst op orde worden gebracht, met behoud van initiatief mijnerzijds en belegging van bestuurlijke verantwoordelijkheid waar die hoort.

Wij kunnen dan op afzienbare termijn weer samen, parlement, sector en minister, werken aan de kwaliteit van het onderwijs, de ontwikkeling van het stelsel, de positionering van ons onderwijs op de internationale kaart en het bezig zijn met waar het ons allen om is begonnen: goed onderwijs.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(drs. L.M.L.H.A. Hermans)